

**Наставно-научном већу Факултета политичких наука
Универзитета у Београду**

Одлуком Наставно-научног већа Факултета политичких наука Универзитета у Београду од 12. јануара 2023. године именована је Комисија за оцену и одбрану докторске дисертације Љупке Катане под насловом **„Политичко деловање и дипломатско мисионарство Николаја Велимировића у Уједињеном Краљевству и Сједињеним Америчким Државама током Првог светског рата”**, у саставу: проф. др Богдан Лубардић (УБ-Православни богословски факултет), проф. др Ивана Дамњановић и доц. др Дејан Јовановић.

Комисија је прегледала и оценила наведени докторски рад и на основу основу мишљења свих њених чланова подноси Наставно-научном већу Факултета политичких наука Универзитета у Београду следећи

Реферат о завршеној докторској дисертацији

1. Основни подаци о кандидаткињи

Љупка Катана је рођена у Фочи и живела у Чајничу (Босна и Херцеговина) до 1996. године. У Београду је довршила започето образовање и дипломирала комуникологију. Потом је наставила студије у оквиру мастер студија при Универзитету у Београду на програму Тероризам, организовани криминал и безбедност. Школовање је наставила на докторским студијама политикологије на Факултету политичких наука.

Од октобра 2015. године сарађивала је са удружењем „Српска Краљевска Академија научника и уметника.” Радила је као виши стручни сарадник ове Академије на пословима

организације и комуникације са иностраним члановима, институцијама и истакнутим појединцима из земље и иностранства.

Учествовала је на више међународних научних конференција. Од њих су значајне следеће: „Православље и идентитет православних народа” (2019) са радом: “Допринос Владике Николаја Велимировића изградњи православног (српског) идентитета;” конференција: „Светост и дух времена” (2021) са радом: “Светост и дух времена: анализа духа епохе кроз оглед из угла три српска Светитеља.” Ауторка је више научних и стручних радова објављених у домаћим часописима.

Објављени радови:

Кандидаткиња Љупка Катана је до сада објавила девет радова у домаћим научним часописима:

- Катана Љ. 2021. “Национална и просветитељска улога Српске Цркве током Првог светског рата (1914-1918)”, Национални интерес, 2/2021, УДК 271.22(497.11), <https://doi.org/10.22182/ni.4022021.12>, Београд: Институт за политичке студије, 265 – 283.
- Катана Љ. 2020. “Проблематика улоге идентитета у савременом друштву, осврт на утицај религије”, Национални интерес, 1/2020, УДК 159.923.2:323.1, <https://doi.org/10.22182/ni.3712020.3>, Београд: Институт за политичке студије, 49-65.
- Катана Љ. 2019. “Утицај православља на државну политику: пример Србије Немањића и Русије Романових”, Политичка ревија, 2/2019, ISSN: 1452-1741, УДК 32:271.2(497.11)(470+571)(091), <http://doi.org/10.22182/pr.6022019.1>, Београд: Институт за политичке студије, 11-29.
- Катана Љ. 2020. “Неколико цртица о историјском развоју комуникације, поглед из угла новог времена”, Социјална политика, 3/2020, УДК 316.77, <https://doi.org/10.22182/sp.32020.5>, Београд: Институт за политичке студије, 79-95.

- Катана Љ. 2020. “Стратегија комуникације Градске управе града Београда; примери два Секретаријата”, Администрација и јавне политике, 1/2020, УДК 35.07:005.57(497.11), <https://doi.org/10.22182/ajp.1312020.2>, Београд: Институт за политичке студије, 29-51.
- Катана Љ. 2019. “Насилни облици комуникације: Мобинг, приказ студије случаја у здравственим установама”, Политичка ревија, 3/2019, УДК 343.62-057.16:614.2, Интернет: <https://doi.org/10.22182/pr.6132019.8>, Београд: Институт за политичке студије, 169-187.
- Катана Љ. 2019. “Насилни облици комуникације: Мобинг (уводна разматрања),” Политичка ревија, 1/2019, ISSN: 1452-1741, УДК 343.62-057.316.77, <https://doi.org/10.22182/pr.5912019.8>, Београд: Институт за политичке студије, 153-169.
- Катана Љ. 2019. “Стратегија комуникације у јавној управи Републике Србије: Пример Секретаријата за образовање и дечју заштиту”, Администрација и јавне политике, 2/2019, УДК 35.07(497.11):005.57, <https://doi.org/10.22182/ajp.1122019.5>, Београд: Институт за политичке студије, 111-131.
- Катана Љ. 2018. “Начин дефинисања образовне политике у области предшколског образовања у Републици Србији”, Администрација и јавне политике, Број 2/2018, стр. 89-108, ISBN, УДК 37.014:373.29(497.11), Интернет: <https://doi.org/10.22182/ajp.922018.5>, 89-108.

Поред тога, објавила је и три рад у научним зборницима:

- Катана Љ. 2021. “Светост и дух времена: анализа духа епохе кроз оглед из угла три српска Светитеља”, Светост и Дух времена, Зборник радова са међународне научне конференције, Београд: Институт за Политичке студије; Црна Бара: Удружење Милош Милојевић, УДК 271.22(497.11)-13:130.2, ISBN 978-86-7419-342-6, DOI: <https://doi.org/10.22182/sidv21>, 50-66
- Катана Љ. 2020. “Свети Мардарије Ускоковић (Први Епископ Америчко – Канадски) и ширење православног и словенског идентитета Срба и Руса,”

Светост и идентитет, улога Светаца и Светости у формирању идентитета православних народа, Тематски зборник, (Приред. Зоран Милошевић), Београд: Институт за Политичке студије, УДК 271.22(497.11)-36 Мардарије Ускоковић, свети: 323.1 (163.41)(=161.1), ISBN 978-86-7418-321-1, DOI: <https://doi.org/10.22182/sii2020>, 211-230.

- Катана Љ. 2019. “Допринос Владике Николаја Велимировића изградњи православног (српског) идентитета”, Православље и идентитет православних народа, Национална конференција са међународним учешћем (приред. Зоран Милошевић), ISBN 978-86-7419-312-9, УДК 271.222(497.11)-726.2-36 Николај Велимировић, свети: 323.1(=163.41), Београд: Институт за политичке студије, 50-68.

Кандидаткиња Љупка Катана је, као што се види из биографије током свог школовања и рада била у прилици да стекне потребна знања из политичких наука, што јој је, поред обављања веома сложених послова, било од велике помоћи приликом израде докторске дисертације. Њен већ приметан научни опус пружа додатно уверење Комисији да је кандидаткиња у потпуности припремљена и оспособљена и за сложеније форме научног рада чија је ова дисертација пример.

Комисија констатује да кандидат испуњава све Законом о универзитету и статутом Факултета политичких наука предвиђене услове за одбрану докторске тезе на Факултету политичких наука.

2. Основни подаци о докторској дисертацији

Докторска дисертације кандидаткиње Љупке Катане на тему „Политичко деловање и дипломатско мисионарство Николаја Велимировића у Уједињеном Краљевству и Сједињеним Америчким Државама током Првог светског рата”, има по обиму 311 страна (преко 135 хиљада речи) густо куцаног текста од чега двадесет страна заузима списак литературе.

Докторска дисертација кандидаткиње Љупке Катане састоји се од *Увода*, четири дела подељена на одговарајућа поглавља и потпоглавља, *Закључних разматрања и критичких осврта*, прегледа резултата истраживања, као и два прилога и списка коришћене литературе. Централни делови рада насловљени су на следећи начин: *Ангажман Николаја Велимировића у Првом светском рату*; *Политичка мисао Николаја Велимировића*; *Политичко деловање Николаја Велимировића*; *Дипломатске ратне мисије*.

Докторска дисертација Љупке Катане представља заокружену целину у научном, стручном и методолошком смислу. Текст дисертације обогаћен је неопходном ваљаном аргументацијом. Основна полазишта заснована су на обимној литератури, а у раду се кандидаткиња позива и упућује на разноврсне и бројне изворе. Приликом израде докторске дисертације, кандидаткиња је користила монографије, научне и стручне радове великог броја домаћих и страних аутора, извештаје и али и архивске материјале који се односе на предмет истраживања. Управо коришћење и критичка обрада архивских материјала представљају један од кључних научних доприноса докторске дисертације кандидаткиње Љупке Катане.

Увидом у евиденцију Факултета за политичке науке и Универзитетске библиотеке утврђено је да до сада у нас није брањена докторска дисертација под тим насловом.

3. Предмет и циљ дисертације

Предмет истраживања докторске дисертације кандидаткиње Љупке Катане јесте политичко деловање Николаја Велимировића у Првом светском рату, са посебним тежиштем на његовим дипломатским мисијама у Сједињеним Америчким Државама и Великој Британији. Истраживање обухвата временски период Првог светског рата (1914-1918/19) и године након завршетка (1919), дакле период трајања дипломатског деловања Николаја Велимировића (од 1915-1919. године). Просторно, истраживање је фокусирано на савезничке државе у Првом светском рату. Како је Николај Велимировић своју дипломатску мисију водио пре свега на простору Велике Британије и на тлу Северне Америке, простор који истраживање кандидаткиње обухвата односи се на ове две англосаксонске земље и

матичну земљу Србију током наведеног временског периода. Иако сам предмет истраживања највећим делом припада пољу политичких наука, оно је, по одређењу које сама кандидаткиња с правом даје, једним делом и интердисциплинарно, јер је нужно користила одређена сазнања из домена других друштвених наука: историје, теологије, социологије, филозофије и психологије.

Чиниоци које кандидаткиња у својој дисертацији обрађује спадају у историографске (Први светски рат, борба за ослобођење, верска служба током рата), али и у универзалне појмове – једнакост, слобода, уједињење, идентитет. Главни фокус истраживања кандидаткиње је на сагледавању политиколошког деловања и теолошких принципа политичке праксе појединца у датом времену. Са аспекта научног доприноса широј друштвеној заједници, циљ истраживања је да се разјасне последице недовољног познавања овог дела српске историје. Да би у потпуности остварила постављене научне циљеве, кандидаткиња Љупка Катана је предмету свог истраживања приступила кроз разматрање теоријске и политичке мисли Николаја Велимировића, кроз анализу литературе аутора који су са научног аспекта разматрали његова дела, као и кроз историографију времена о којем се говори, али и практичну применљивост те теоријске поставке, што је испитано теренским истраживањем и увидом у објављене списе и до сада необјављену архивску грађу.

Научни циљеви истраживања кандидаткиње Љупке Катане су *научни опис* и *научна класификација* прикупљених података уз њихово теоријско уобличење, како би касније могли да послуже истраживачима у њиховим анализама. Осим тога, циљ је и *научно објашњење* предности и могућих мана српске дипломатије током Првог светског рата, односно мисије на тлу западних земаља. Замисао је да се разјасне слабости и врлине српске мисије у светлу догађаја који су јој претходили и због чега је била формирана. Поред тога, кандидаткиња као свој научни циљ поставља и *научно откриће* не само неоткривених страна личности Велимировића и његовог политиколошког доприноса, већ и наступајућих појава које је његов политички ангажман изазвао. Имајући у виду да је Велимировић, по налазима кандидаткиње, био познатији и препознатији у дијаспори и у западним земљама него у сопственој земљи. Стога је његов целокупни ангажман током Првог светског рата неоспорно важан у научној спознаји не само на плану личног научног трагања појединца него и на знатно ширем нивоу. У складу са тим, кандидаткиња је у свом раду настојала да

оствари и *научну прогнозу* као највиши научни циљ, у мери у којој је то било могуће, пре свега кроз увид у необјављене списе.

Кандидаткиња је покушала да својим истраживањем оствари и неколико **друштвених циљева**. Један од њих је проницање у суштину идеје и политичког деловања Велимировића, чиме би се стручној и научној јавности омогућио увид у резултате истраживања као и о у проблематику која је пратила дипломатску мисију у тешким временима српске историје. Као други друштвени циљ истраживања кандидаткиња наводи усмеравање пажње јавности на поновно преиспитивање истине о Велимировићу кроз његова целоживотна настојања која су посебно била наглашена у ратним годинама кроз мисионарство и национални рад. Коначно, циљ који је кандидаткиња себи поставила је и усмеравање данашњег српског јавног мњења на продубљивање знања и формирање одговорне историјске свести о залагањима великана који су утицали на историју народа, исписивали је својим настојањима, а чије плодове видимо и данас.

4. Основне хипотезе од којих се полазило у истраживању

У складу са предметом и циљем истраживања, кандидаткиња је дефинисала општу хипотезу, као и три посебне хипотезе.

Општа хипотеза

У Првом светском рату Николај Велимировић је имао значајну улогу и поверене активности које су утицале на исход српске политике и српску историју. Као црквени јерарх Источне хришћанске Цркве нашао се у неколико улога током Првог светског рата. Исход целокупног ратног залагања и политичке активности Велимировића током Великог рата треба да буду неупитно позитивне вредности у којима је вредност свих вредности оличена у Исусу Христу, што Велимировић потенцира кроз говоре и списе. Путем исказаних вредности у животу појединца и народа он заправо показује шта је битно у реалности свакодневног живљења, а наглашава се као неопходно у реалности рата.

Овако постављена општа хипотеза даље је развијена на следеће *посебне хипотезе*:

Прва посебна хипотеза

Николај Велимировић у Првом светском рату и његове улоге.

Друга посебна хипотеза

Политичка активност Николаја Велимировића

Трећа посебна хипотеза

Вредности на које се Николај Велимировић позива.

Комисија констатује да је кандидаткиња Љупка Катана у својој докторској дисертацији научно потврдила све посебне хипотезе и тиме створила научне услове за потврду опште хипотезе што указује на исправан научни и истраживачки приступ.

5. Опис садржаја (структуре по поглављима) дисертације

Докторска дисертација кандидаткиње Љупке Катане састоји се од *Увода*, четири дела подељена на поглавља и потпоглавља, *Закључних разматрања и критичких осврта*, *Резултата*, прилога и библиографије још.

У *Уводу* кандидаткиња је изложила проблем истраживања, предмет и циљеве истраживања, хипотетички оквир, методе истраживања, научну и друштвену оправданост истраживања. У овом делу рада кандидаткиња је и дала изванредан преглед постојеће научне литературе о животу и делу Николаја Велимировића, као и преглед категорија којима ће се у свом истраживању служити.

Први део рада носи наслов *Ангажман Николаја Велимировића у Првом светском рату*. У оквиру овог дела налази се и поглавље *Црква и држава у светлу ангажмана Велимировића*, подељено на четири потпоглавља, насловљена „Српска православна црква током рата“, „Цркве Европе током рата“, „Однос цркве и државе“ и „Политичко-црквени ангажман Николаја Велимировића у Великом рату“. Кандидаткиња у овом сегменту свог рада даје приказ стања у Српској православној цркви у времену рата, затим однос државе и Цркве, као и релације дипломатије и Цркве, и показује због чега је ова позадина битна за сагледавање спољнополитичког доприноса Николаја Велимировића у датом времену. Фокус притом још увек није на опису Велимировићевог деловања, већ на опису тадашње

Цркве и државе српског народа и објашњењу њиховог међусобног односа. У светлу гледишта Николаја Велимировића, објашњава кандидаткиња, овакав однос је сврсисходан једино уколико држава и Црква иду заједно, по узору на период владавине Немањића и њихову Теодулију – симфоничку службу Богу. То, међутим, искључује уплитање једне другој у послове, а афирмише сарадњу на нивоима као структуре тако и деловања. Осврт на дипломатске активности Цркве значајан је као увертира у исти такав ангажман црквених делатника, који кандидатиња приказује на више примера почевши од Растка Немањића као првог црквеног дипломате код Срба. За њега кандидаткиња сматра да добро приказује могућу плодотворност црквене дипломатије кроз историју, указујући да управо Растка Немањића као пример веродостојности црквено-политичке праксе, издашно помиње и следи сам и Велимировић.

Други део рада носи наслов *Политичка мисао Николаја Велимировића*. Садржи поглавље *Теолошке претпоставке принципа политичке мисли* које је даље подељено на четири потпоглавља: „Главни руководни теолошки принципи“, „Главне политичке идеје Николаја Велимировића и њихове везе са теолошким принципима: списи и говори“, „Мисли о принципима владавине и улози државних вођа“ и „Велимировић – између левице и деснице“. Кандидаткиња у овом делу свог рада приказује на шта се односила доминантна политичка мисао Велимировића. Наставак тога односи се на питање – који су главни теолошки принципи које Велимировић складно везује за политичке идеје. Одмах затим дат је приказ његових политичких идеја које коренспондирају са теолошким. Поврх тога, објашњење политичког вођства из угла Николаја Велимировића које кандидаткиња анализира неопходно је да би се ефикасно анализирао његова политика. У складу са овим, кандидаткиња је овде изложила и анализу политичког вођства.

Трећи део докторске дисертације кандидаткиње Љупке Катане насловљен је *Политичко деловање Николаја Велимировића*, и састоји се од једног поглавља – *Увод у политичке мисије у Првом светском рату* – подељеног на четири потпоглавља, под насловима „Почетак политичког деловања: Принцип политике Велимировића“, „Прелаз у геополитички ентеријер Првог светског рата“, „Српска дипломатија у условима Првог светског рата“ и „Одлука о слању Николаја Велимировића као члана дипломатске мисије у државе Запада“. Фокус кандидаткиње у овом делу рада је на политичкој делатности Николаја Велимировића, чиме се надовезује на преглед његове политичке мисли изложен у

претходном делу. Кандидаткиња започиње описом почетка његове политичке активности кроз учешће најпре у Балканским ратовима у које се Велимировић, иако није био мобилисан, пријавио у службу као војни свештеник и одрекао плате наставника Богословије у Београду све време трајања рата. Исто то учинио је и на самом почетку Првог светског рата, пријавивши се изнова за војног свештеника. Поврх тога, дат је приказ свих значајнијих периода политичког деловања Велимировића, потом и приказ периода политичког деловања за време Првог светског рата. Након завршетка Другог светског рата (1941-1945), у којем је био политички затвореник, он трајно одлази у Северну Америку (1946) и тиме престаје његова повезаност са политичком праксом, што кандидаткиња такође детаљно описује. Први светски рат однео је енорман број жртава, а у том рату као гласноговорник хришћанства и хришћанске политике успостављања мира, јавио се као младић, јеромонах Николај. Штавише, иако се пријавио као свештеник у помоћи војницима у рату, он је био позван и одређен за доста значајнију улогу. Српска Влада Краљевине Србије позвала га је да као члан мисије ради за српску националну ствар у рату, односно за остварење циљева српске државе у рату. Треће потпоглавље управо осликава дипломатију Србије која је као оруђе целокупне спољне политике, била изванредно успешна на тадашњој мапи Европе. Влада државе донела је одлуку о томе ко треба да заступа интересе Србије и да потражи преко потребну помоћ у рату. Будући да је Краљевина Србија разумела важност добре антиципативне и проактивне спољнополитичке праксе кроз методе и личности које је бирала за службу истој, извесно је да је одређене појединце добро изабрала. Сходно томе кандидаткиња даје опис српске дипломатије у Првом светском рату у корелацији са ангажманом Велимировића.

Четврти део рада, под насловом *Дипломатске и ратне мисије*, састоји се од два поглавља. Прво од њих носи наслов *Српске мисије у Сједињеним Америчким Државама* (1915; 1917/1918) и састоји се од четири осам потпоглавља: „Периоди политичке активности Велимировића“, „Политичко деловање: дипломатска мисија и агитовање“, „Српска војно-политичка мисија 1915. године у САД“, „Говори у Америци: анализа“, „Српска дијаспора и српска црквено-политичка мисија“, „Залагање за 'српску државну ствар'“, „Мисија 1918. године“, „Политички утицај Велимировића у САД: 'Трећа армија'“. Друго поглавље насловљено је *Српска мисија у Уједињеном Краљевству (април-јун 1915; септембар 1915-април 1919)*. Структуру овог поглавља чини седам потпоглавља:

„Политичка активност и ангажмани“, „Културално-хуманитарни као политички рад“, „Годишњи преглед активности Велимировића у рату“, „Главне беседе: Видовдански говори и Катедра Сејнт Полс у Лондону“, „Исход говора: слојна анализа“, „Политички утицај Велимировића у Уједињеном Краљевству“, „Обједињени политички утицај Велимировића у Уједињеном Краљевству и САД: резиме“.

Овај део рада по свом садржају представља централни сегмент у коме кандидаткиња излаже резултате свог емпиријског истраживања, укључујући теренско истраживање и анализу архивске грађе. Стога је овде лоциран и кључни научни допринос истраживања кандидаткиње Љупке Катане, који се састоји у анализи говора које је Николај Велимировић држао у Сједињеним Америчким Државама и Уједињеном Краљевству, као и рецепције тих говора у савременој штампи.

У овом делу рада кандидаткиња је приказала кључне политичке улоге Николаја Велимировића на просторима западних држава. Она омогућава увид у његове дипломатске и агит-пропагандне улоге у рату као најважнији део студије у коме се показује синергија политичких идеја и политичке делатности, односно њихов утицај на конкретне историјске догађаје. Кандидаткиња констатује да је Велимировић својим радом и залагањима у ратним дипломатским мисијама у Сједињеним Америчким Државама и Великој Британији, заједно са другима, имао великог успеха. На тај начин је кандидаткиња и испунила један од главних циљева своје докторске дисертације: да образложено и продубљено докаже да је Николај Велимировић као личност из крила духовноцрквених снага српства, одиста успео у својим дипломатским мисијама на јединствен и креативан начин допринео успеху српске спољне политике и не само српској ратној историји.

У закључним разматрањима уз критичке осврте приказани су резултати студије. Овај део дисертације синтетизује све претходно разматрано и приказује најзначајније карактеристике политичке мисли и деловања Николаја Велимировића. Кандидаткиња, на основу свог истраживања, извлачи најзначајније теме које се у Велимировићевом опусу и практично-политичком деловању преплићу, и изводи евалуацију његових дипломатских мисија, које оцењује као изузетно успешне.

Своју докторску дисертацију кандидаткиња Љупка Катана је обогатила и са два прилога. Први носи наслов *Српска војно-политичка мисија 1915-1919. године (хронолошки*

преглед година по месецима) и садржи изузетно детаљан хронолошки приказ активности Николаја Велимировића током мисија у Сједињеним Америчким Државама и Уједињеном Краљевству. Други, насловљен *Географско-хронолошка мапа кретања током дипломатских мисија (1915-1919)* садржи картографски приказ претходно изнетих резултата.

6. Методе које су примењене у истраживању

Имајући у виду релативну сложеност предмета истраживања кандидаткиња Љупка Катана се определила да користи већу број различитих метода. Свој методолошки оквир она је конструисала на следећи начин:

- Основне методе формирања појмова које се уводе ради извођења потребних закључака: анализа, синтеза, генерализација, апстракција, класификација, дедукција и индукција;
- Опште-научне методе: компаративна, статистичка, метода контекстуализације, историјско-критичка;
- Методе прикупљања података: метода анализа садржаја докумената и историјско-компаративна метода (кроз упоредбу политичке активности са световним активностима).

Политички ангажман Николаја Велимировића потребно је разумети, сматра кандидаткиња, увидом у мотив који га покреће у том периоду. Из тог разлога у истраживању се определила да користи и херменеутичку методу која се у контексту ове студије односи на духовни став у димензији заузимања политике, историје и вредности.

Када је реч о средствима, изворима и техникама научног истраживања, кандидаткиња је користила:

а) Архивски рад (историографска, односно историјско-дескриптивна метода), где је примарни извор архивска грађа, како у домаћим, тако и у британским и америчким архивама;

б) Техника интервјуа, са појединцима који су познаваоци живота и дела Велимировића, како за црквену и јавну дипломатију тако и за Први светски рат. Потребно је идентификовати потенцијалне саговорнике, експерте дате области, па кроз полуструктурирани интервју са њима, сазнати више о ангажовању Велимировића у рату;

в) Анализа садржаја британских новина потребних за истраживање о рецепцији у британским медијима мисије у којој је учествовао Велимировић. У том смислу приступићу архиву британске библиотеке (*The British Library*) и посебно Архиву Ламбетске палате Цркве Енглеске (*Lambeth Palace Library*) и Националном архиву у Лондону (*National Archive, London*);

г) Анализа садржаја документације британских државних и дипломатских списа, посебно реакције британских експерата на говоре Велимировића;

д) Теренско истраживање у Северној Америци;

ђ) Анализа садржаја архива америчке периодике односно чланака, записа и микрочипова у Конгресној библиотеци у Вашингтону (*Library of Congress, Washington D.C.*).

7. Остварени резултати и научни допринос дисертације

Полазећи од оцене обраде предмета и циља истраживања, начина провере постављених хипотеза и избора примењених метода, Комисија констатује да су главни очекивани резултати овог истраживања потврђени у овој дисертацији. Они се пре свега огледају у потврди формулисаних хипотеза, чиме је недвосмислено увећан фонд критичког сазнања о политичкој мисли и деловању Николаја Велимировића. Кандидаткиња Љупка Катана је са научног аспекта успешно расветлила не само најзначајније аспекте његове политичке мисли већ и детаљно истражила његово политичког деловање у мисијама у Сједињеним Америчким Државама и Уједињеном Краљевству током Првог светског рата.

Кандидаткиња је добро изабраним методским поступцима и њиховим умешним коришћењем у својим истраживањима успела да аргументовано покаже научну оправданост свог истраживања које се испољава у верификацији и употпуњавању научних сазнања о предмету истраживања, то јест политичкој мисли Николаја Велимировића и

његовом практично-политичком, односно дипломатском деловању током Првог светског рата.

Кандидаткиња је у свом раду користила адекватне појмове и категорије који су омогућили аналитичку обраду предмета истраживања, и користећи савремен приступ проблему истраживања дала систематски преглед свих елемената и кључних момената који се тичу политичке мисли и дипломатске делатности Николаја Велимировића чиме је извршила помак у политичкој науци.

Друштвена оправданост овог истраживања проистиче из чињенице да резултати истраживања могу да послуже политичким субјектима у креирању квалитетне будуће стратегије у међународној политици, осмишљавању будућих дипломатских мисија, али и поновном промишљању улоге Српске православне цркве као једног од могућих партнера у спровођењу формулисане спољне политике Републике Србије.

Научни допринос докторске дисертације кандидаткиње Љупке Катане огледа се пре свега у томе ова тема за коју се кандидаткиња определила није до сада обрађивана на овај начин у нашој научној литератури. Већ у самом *Уводу* кандидаткиња је представила изузетно исцрпан и детаљан критички приказ постојеће научне литературе о проблему за чије се истраживање определила, што већ по себи представља допринос науци. Међутим, оно што несумњиво представља највећи научни допринос ове дисертације, не само домаћим, друштвеним наукама, јесте коришћење архивских извора и њихов критички приказ, што јој је омогућило до сада у науци неприсутне увиде у дипломатску делатност Николаја Велимировића и њену перцепцију у јавности Сједињених Америчких Држава и Велике Британије.

Из свих закључака до којих је кандидаткиња у свом истраживању дошла, следи и **друштвени допринос** који се огледа у могућности да се искуства мобилизације свих друштвених ресурса – укључујући Српску православну цркву као организацију и појединце из њених редова – у времену велике кризе, критички сагледају из данашње перспективе и у мери у којој је то могуће инкорпорирају у државну (пре свега спољну) политику савремене српске државе.

На основу истраживања приказаног у докторској дисертацији, може се тврдити да је кандидаткиња показала смисао за научно-истраживачки рад на актуелној теми, чија

истраживачка обрада научно потребна и друштвено opravдана, и што је у складу са њеним до сада показаним научним интересовањем и способностима.

У својој докторској дисертацији на тему „Политичко деловање и дипломатско мисионарство Николаја Велимировића у Уједињеном Краљевству и Сједињеним Америчким Државама током Првог светског рата“ кандидаткиња Љупка Катана остварила је и следеће научне доприносе:

- Изабрала је тему која је веома актуелна
- Темељан приступ реализацији предмета истраживања указује на вредан научни допринос доктората кандидаткиње Љупке Катане у сфери политичких наука.
- Структура садржаја дисертације, формулација истраживачког питања и хипотетички оквир су конструисани на начин који сугерише да је кандидаткиња савладала методологију научног рада и успешно је применила на одабрани предмет свог истраживања.
- Кандидаткиња је потврдила своје хипотезе и у великој мери остварила постављене научне циљеве, као и друштвени циљ истраживања.
- Свеобухватно и систематично истраживање кандидаткиње омогућава и представља добру основу за даље континуирано научно истраживање ове проблематике, што, имајући у виду тему дисертације, има не само научни већ и друштвени значај.
- Приложени списак литературе доприноси уверењу Комисије да је кандидаткиња имала у свом раду добро одабрану библиографску теоријску подршку. Опредељење кандидаткиње да се у свом истраживању користи референтном домаћом и страном литературом, као и избор релевантних метода истраживања учвршћује закључак Комисије о свеобухватној исправној и модерној методолошкој усмерености кандидата.
- Архивски рад, као и теренско истраживање и интервјуи које је кандидаткиња Љупка Катана спровела у Уједињеном Краљевству и Сједињеним Америчким Државама изнедрили су низ нашој научној јавности до сада непознатих података, а њихова квалитетна обрада и низ потпуно нових увида и закључака.

- Велики број умесних фуснота и библиографских јединица у списку литературе у докторској дисертацији кандидаткиње доприносе квалитету и научној валидности овог рада.
- Рад је писан једноставно, разумљиво, лаким стилем и језиком али задржавајући при том научну форму.

Докторска дисертација кандидаткиње Љупке Катане обрађује научно значајну и сложену тему, а постигнути резултати истраживања представљају допринос науци, како у смислу ваљаног обухвата теме, тако и у стварању могућности њеног даљег и још дубљег сагледавања.

На основу свега изложеног Комисија закључује да је дисертација Љупке Катане написана у складу са усвојеном пријавом и одобрењем Наставничко-научног већа Факултета политичких наука Универзитета у Београду.

8. Предлог Комисије

На основу укупне оцене садржаја докторске дисертације, чланови Комисије оцењују да докторска дисертација кандидаткиње Љупке Катане, под насловом „Политичко деловање и дипломатско мисионарство Николаја Велимировића у Уједињеном Краљевству и Сједињеним Америчким Државама током Првог светског рата“ представља самостално научно дело, настало самосталним истраживачким радом, и да као такво има довољну теоријску и практичну вредност да би могло бити јавно брањено. Имајући у виду значај истраживања и проблематике, резултате истраживања и изведене закључке, Комисија позитивно оцењује докторску дисертацију кандидаткиње Љупке Катане под насловом **„Политичко деловање и дипломатско мисионарство Николаја Велимировића у Уједињеном Краљевству и Сједињеним Америчким Државама током Првог светског рата“** и једногласно се опредељује да

ПРЕДЛОЖИ

1. Да Наставно-научно веће Факултета политичких наука Универзитета у Београду прихвати позитивну оцену докторске дисертације Љупке Катане, под насловом „Политичко деловање и дипломатско мисионарство Николаја Велимировића у Уједињеном Краљевству и Сједињеним Америчким Државама током Првог светског рата“ и одреди Комисију за одбрану докторске дисертације.
2. Да се стави на увид јавности оцењена докторска дисертација Љупке Катане и овај Извештај о оцени докторске дисертације да би се стекли сви услови за њену јавну одбрану.

У Београду,

16. 01. 2023.

ЧЛАНОВИ КОМИСИЈЕ:

Проф. др Богдан Лубардић

Проф. др Ивана Дамњановић

Доц. др Дејан Јовановић